

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Quomodo reipsa jejunium ineundum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

stra lineæ simillima. In lineâ etiã minimã & vix vísibili, infinita tantum sunt puncta, ut Mathesis docet, & ipsa lineã puncto clauditur. Punctum, ens panem nullum, punctorum numerus maximo maior: ita vita nostra quantumvis multos annos numeret, quantum punctulo finitur, & totam hoc prolixum, ut videbatur, spatium, in unicum confluit hore minutum, in punctulum unicum. Quid grandes distans spiritus, & cenas anhelamus Saharae, Pontificias? Omnis vita prandiolum est brevissimum: consequitur, sed magna, sed numquam finienda. Pergo: in deserto.

Abstinet simia. Math. c. 6. v. 16.

Ieiunium Christi in deserto nostræ instructioni fuit necessarium.

Cant. c. 2. v. 16.

Abstinet simia, hoc est, Vana gloria. Hanc jejuni labem Christus præ omnibus exterminans: *Cum jejunatis, inquit, nolite fieri sicut hypocritæ.* Cavete, ne oculos humanos ad vestram esuriam mensulam trahatis, ut inde vos suspiciant & laudent. Cavete hanc abstinentiæ, omniumque virtutum pestem. Abstinet simia, & famem patitur hypocrita, ne putetur minus aliis religiosus. Apage hanc simiæ abstinentiam, vitiosa, multa, nulla est. Megaræ ac Cerbero jejunaty qui jejunat Vanæ gloriæ. Cur Christus, obsecro, jejunavit in deserto? Ieiunium tam cautum non Servatoris, sed nostræ instructioni erat necessarium, quasi diceret Christus: Si fieri potest, solitudo jejuni vestrum arbitretur. Non opus his spectatoribus: non opus arbitris humanis oculis. Videant Angeli, videat Deus; satis est, abunde satis: Deus merus est oculus, qui cum videt jejunantem, plus est quam si centum millia oculorum videant; decies centena millia linguarum laudent. Antiphæ vox est fidelissimæ: *Dicitus meus mihi, & ego illi.* Ego Deum respicio, & Deus me; ita optime res utrimque geritur. Nec tamen opus est, cum jejunamus, humanos oculos ita fugere, ut illos veluti Medusæ clypeum horreatus. Videant illi nos jejunantes, sed glorificent, non nos, sed patrem nostrum qui in caelis est. Ita simia nihil nobis negotii faceret.

III.

Res gestæ priscorum Patrum memorant senem religiosum in eremo interrogatum à juvene: Qui sit, mi Pater, jejunia in cenobio mihi tam facilis visa, nunc porro difficillima, intolerabilia videri? Senex humanæ vanitatis non ignarus, & quàm potens esset inanis gloria: Fili, ait, cum putares te jejunare, revera non jejunabas; nam occultè pastus es. Nullo modo, ait, juvenis, & quæso ne istud, Pater, de me cogites. Cui senex iterum: Vana gloria, inquit, pabulum occultum, suave, sed fallacissimum & letale: hoc tumidum facit, non sanctum; & isto tu quidem pastus es, cum in cenobio ageres. Spectatores habuisti, & ideo facile jejunasti. Cum deest jejunanti spectator, deficit & jejunandi studium. Abstinentia simiæ maligna, nullius pretii, noxia est.

Alii aliter hoc narrat: Coctos, Gregorius panes hordeaceos, sed crustâ triticæ obducos. Gregorius Tuvonensis de hoc viro plurima.

Olim Dei spiritus in

Ideo Gregorius Lingonensis, Antistes, qui carne pesus & angue simiam hanc oderat, hordeaceum quidem panem solitus est edere, ad gulam affligendam; ne tamen ea res applausum haberet & laudem, tamquam in seipsum sanctè rigidus sit, panes sibi triticeos, egenis hordeaceos pinii iussit; sed eâ partitionis industria est usus, ut in pauperes quidem dividerentur triticeæ, sibi autem hordeaceæ remanerent. Cujus arcani solus pistor fuit conscius. Hic idem Præsul, ut simiam enecaret, aquæ, quam semper biberat, non plus vini affunderet, consuevit, quàm ut ea colorem quidem referret, cetero qui nihil haberet vini, potus ingratusissimus. Obiit vir iste sanctissimus nonagenarius, anno Christiano quingentesimo trigesimo, triginta trium annorum Episcopus. Huic virtutis suppetam adstituto memoriæ recentis, & nostri ævi præfulem.

Ioannes Godofridus Bambergensis & Würzbur-

genis Antistes, qui anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo in Electorum comitiis Ratisbonæ obiit, simiam illam ipsigniter triumphare noverat. Ante Christi natalem toto Adventus sacri tempore carnibus abstinuit. Quadragesimâ totâ non solum carne, sed & pisce, omnique alio animante mensa suâ interdixit, solis cicere, rapis, olere contentissimus. A primâ pueritiâ omni Veneris & Sabbati die in Christi patientis & Virginis puerperæ honorem jejunavit. Sæpius in anno totis diebus extra papam & aquam nil penitus libavit: jam ipsi in legem erat diem sanctum Paralceves buccellâ panis & aquæ haustulo traducere. Atque hæc fecit, quantum licevit, sine arbitris. In Divorum pervigiis tam tectâ sanctimoniam jejunavit, ut mensam more solito acumberet tamquam cenaturus, hilaris ac lætus cum assidentibus colloqueretur, partes à carpo acciperet, eas tamen subito cum minus observaretur, famulo adstanti redderet, & ita lautè ac splendide esuriret, quod nemo facile nisi attentissimus notabat. Hinc Godofridus castitatis miraculum, homines libidinosos, ut ipsum cæcodæmonem odit ac fugit. Sed istud hic non peragimus. Huc perinet illustre artificium, quo tantus princeps Gulam simul & Simiam insignisimè ludificavit, sobrius simul & modestus. Videri voluit, sed à solo Deo, Divinus illi oculus pro mortalium omnium oculis fuit. Hæc ego & duplici publicæque sancti oratione recito.

Ergo abstinet æger, egens, cupidus, gula, simia. Quæ pleraque omnis malæ notæ abstinentia est. Sed abstinet, demum & virtus, quæ sancto sine, bonâ rectaque intentione init jejuniat, dicitque: *Omnia ad majorem Dei gloriam*: ergo etiã & istud. In quem finem sæpius cogitandum illud Augustini: *Nullus sine jejuniis vincit diabolum.* Quod Petrus Chrysologus confirmans: *Jejunium, inquit, esse Dei arcem, Christi castra, mularum spiritus, vexillum fidei, castitatis signum, sanctitatis trophæum.* Hoc Adam servavit in paradiso, quando de detraxit gula. Hoc in arca servavit Noë, mundum ebrietate cum demerit. Per hoc Carb Sodomiticum restinxit incendium, qui per ebrietatem incesti est adustus incendio. Hoc Moyses divini servatoris socii lumine perlucere, quando comestitio & ebrietas Israëliticum populum simulacrorum tenebra vitioribus. Hoc Eliam pervexit ad caelum, quando Achab impium ebrietate ad inferna deiecit. Hoc Joannem in nativitate mulierum fecit esse majorem, quando temulentia Herodem principem imperio mulierum reddidit homicidam. Cæcodæmonem vincere recusat, qui jejuniis insitueret detrectat.

Humanae gentis vitium Curiositas tam potentet quæ vult persuader, ut homo curiosior ad hominem aut insigniter charum, aut singulariter celebrem videndum, mira facere vel pati paratus sit. Si quis Apostolos, Christi discipulos, præcipue Petrum & Paulum, si Quatuor Latinos, & Græcos quatuor Ecclesiæ Doctores; si omnes ordine Pontifices, si Romanos Cæsares omnes, quales vixerunt, tales intueri coram posset, mensæ aut anno etiã uno non ægrè jejunaret. Ut Deum videamus, in quo homines universos visurifumus, quid facimus? Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini, æternitatis spectaculo amoenissimo, infinito.

CAPVT III.

Quomodo reipsâ jejuniis inveniuntur.

SAPIENS Hebræus Siracides inter rudimenta vite humanae panem & aquam numerans: *Initium, inquit, necessarii rei vite hominum aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, & panis, &c.* A jejuniis humana vita incipit, & in eo desinit: panis & aqua: jejunatum mensa. Omnes quidem animantes suam sibi pabulum habent, bos fœnum

Eccl. c. 1. Vita humana incipit & in jejuniis.

ferum, equus avenam, canis ossa, aranea venenum: homo quia dominium magnam partem in animantes perdidit, imò quia se animantibus immiscuit, illis factus similis, pane & aqua contentus sit; elementa sublimiora aer & ignis illum non alent; ad inferiora tendat, terra panem dabit, aqua in potum erit. Ita facillimus hominis victus, panis & aqua. Primum prandium, lac maternum. Ab hoc transitur ad alia. Tenuè initium & jejuniu simillimum. Cœpimus dicere, Quomodo jejundum sit. Præcipuam jejunii partem esse diximus intentionem rectam. Nunc porro plures jejunii partes assignamus, & quomodo reipsa & practice sit jejundum exponimus.

§. I.

Alterum ergo jejunii caput est, Resectio unius diei una, cibis certi generis exclusis. Iejunii dies ante omnia excludit carnes, & quod carnisus aded affine, pecudum intestina, ovium pedes & exta, vitulorum capita, omnis generis altitia, & quidquid in carnis censum venit. Lutra, sicut & Castoris, seu Pontici canis cauda, quæ apud multos in deliciis est, à Carthusianis eduntur: nam in piscium tribum referuntur. Sunt anates in Belgio, quæ sanguine constant & ossibus, sed quia sanguinis sunt frigidi, in eadem cum piscibus familia censentur, nec esurialibus feriis excluduntur mensis.

Quæras: Lac, ova, caseus, num permilla jejuniis diebus? Ajo primò: Certum, hæc olim fuisse verita; nam carni valde sunt affinia. Deinde in religiosis familiis præsertim caseus & ova; nisi ægris, non permilla. Tertio, hæc eadem alibi in Gallia, Hispania, Polonia, Italia partibus, jejunantium mensis excluduntur. Quid in Germania, inquis, faciendum? Consuetudo potissimum sequenda, quæ ejuniore in pluribus est norma. Nam quemadmodum Hispani non religiosè faciunt, qui reclamante consuetudine ova comedunt; ita Germani non delinquent, qui in comedendis ovibus consuetudini consentiunt. Ita luculenter Augustinus ad Casulanum presbyterum: Si de hac re, inquit, sententiam meam quaris, ego in Evangelicis & Apostolicis litteris, totaque instrumto, quod appellatur testamentum novum, animo id revolvens, video præceptum esse jejuniu. Verumtamen in hujus sabbati jejuniu, nihil mihi videtur rutiùs pacatisque custodiendæ eorum, inter quos vivimus, in his rebus inoffensâ societate. Et ad Januariu. Que, inquit, non sunt contra fidem & bonos mores, & habent exhortationem vitæ melioris, non improbemus, sed laudando & imitando sectemur. Ergo secundum jejunii caput est, Una diei resectio.

Tertium: Iejunium aliquantulum est sentiendum. Sicut jejunantis scopus est animi salus, & Dei honor; ita jejunii finis est sentiri: stomachus, caput, totum corpus inedia aliquid & famis perferat: & quid refert, si somno, paullulum deccat? Ridicula proflus est velle corpus castigare, nolle tamen ut quidquam castigationis sentiat. Hoc quidem verum, cum jejuniu sit remedium, mens Ecclesiæ non est. ut hoc remedio horribile inferatur damnium valetudini. Nihilominus sicut pharmacum non solet esse suave, sed salubre, nec sine intemperis & tumultu adjuvat: qui amarorem aut mortuum medicamenti respuit, sanitatem fugit; ita sanè qui jejuniu odit, remedium despicit: neque conveniunt hæc duo, velle jejunare, sed jejunii molestiam sentire non velle. Ambrosius non sine acris stimulo interrogans: Quomodo, inquit, videtur jejunare, qui non esurit? quomodo videtur, jejunare, qui non sinit? Videte mihi hominem, qui vult esse cocus, sed ad ignem stare nequaquam sustinet. Videte mihi molitorem, qui farina pulveribus inspergi refugit. Et qualis ille corarius est, qui in madido laborare recusat? qualis nauta, qui aquas & ventos execratur? qualis agricola, qui

amb. de. 3. l. 5. c. 1. l. 2. c. 5. l. 3. c. 1. l. 4. c. 1. l. 5. c. 1. l. 6. c. 1. l. 7. c. 1. l. 8. c. 1. l. 9. c. 1. l. 10. c. 1. l. 11. c. 1. l. 12. c. 1. l. 13. c. 1. l. 14. c. 1. l. 15. c. 1. l. 16. c. 1. l. 17. c. 1. l. 18. c. 1. l. 19. c. 1. l. 20. c. 1. l. 21. c. 1. l. 22. c. 1. l. 23. c. 1. l. 24. c. 1. l. 25. c. 1. l. 26. c. 1. l. 27. c. 1. l. 28. c. 1. l. 29. c. 1. l. 30. c. 1. l. 31. c. 1. l. 32. c. 1. l. 33. c. 1. l. 34. c. 1. l. 35. c. 1. l. 36. c. 1. l. 37. c. 1. l. 38. c. 1. l. 39. c. 1. l. 40. c. 1. l. 41. c. 1. l. 42. c. 1. l. 43. c. 1. l. 44. c. 1. l. 45. c. 1. l. 46. c. 1. l. 47. c. 1. l. 48. c. 1. l. 49. c. 1. l. 50. c. 1. l. 51. c. 1. l. 52. c. 1. l. 53. c. 1. l. 54. c. 1. l. 55. c. 1. l. 56. c. 1. l. 57. c. 1. l. 58. c. 1. l. 59. c. 1. l. 60. c. 1. l. 61. c. 1. l. 62. c. 1. l. 63. c. 1. l. 64. c. 1. l. 65. c. 1. l. 66. c. 1. l. 67. c. 1. l. 68. c. 1. l. 69. c. 1. l. 70. c. 1. l. 71. c. 1. l. 72. c. 1. l. 73. c. 1. l. 74. c. 1. l. 75. c. 1. l. 76. c. 1. l. 77. c. 1. l. 78. c. 1. l. 79. c. 1. l. 80. c. 1. l. 81. c. 1. l. 82. c. 1. l. 83. c. 1. l. 84. c. 1. l. 85. c. 1. l. 86. c. 1. l. 87. c. 1. l. 88. c. 1. l. 89. c. 1. l. 90. c. 1. l. 91. c. 1. l. 92. c. 1. l. 93. c. 1. l. 94. c. 1. l. 95. c. 1. l. 96. c. 1. l. 97. c. 1. l. 98. c. 1. l. 99. c. 1. l. 100. c. 1.

æstum & gelu non fert? qualis mercator, qui nihil nisi presente vendit monetâ? & quis ille plastes ac fictor ceræ, qui ut vicinas ferat prunas induci non potest? Eodem proflus modo quis jejunator ille, qui sentire inedia detractat? Aliter profectò rex Hebræus, qui de seiplo: Genua mea, inquit, infirmat: sunt à jejuniu, & caro mea immutata est propter oleum. Ita jejunu, ut sentiam me jejunare, ita vigilo, ut plus olei ad precesiones nocturnas quàm ad epulationes cõsumam. Ita caro mea jejuniis & vigiliis exhausta est, ut omne oleum vultus, omnemque succulentam pinguedinem amiserim, palent vacuæ pendulæque genæ, oculorum orbis mœrent, flos oris exaruit: immutata est caro mea.

§. II.

Christus ipse jejuniu sentire voluit. Nam cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Potuisset equidem Servator tam ultimo, quàm tertio, quàm septimo, quàm vicesimo die famem non sentire, sed voluit, quod jejunii proprium est, esurire.

Hæc Domini exempla doceant, non facile, nec sine gravi causâ remissionem legis (dispensationem vocant) petere. Sunt qui exceptionem lege non tam petant quàm extorqueant frigidi Christiani. In quos illud usurpes Psaltes: In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur: Ideo operi sunt iniquitate. Iejunium quasi tributum, aut opus clientelæ quod omnes spectat. Ideo Bernardus: Peccare volumus cum hominibus, ait, sed non flagellari cum hominibus. Unde timendum quod flagellentur cum demonibus. Nos toto pæne anno jucudi sumus sodales in peccatis, cur non etiam in penitentiis? Secutus es errantem, inquit Ambrosius, sequere & penitentem. Qui non flagellatur in vitâ, flagellabuntur in gehennâ.

Dispensationem ergo petiturus (quod in rebus etiam aliis observetur) coram Christo iudice sententiam constituat, & cum conscientia suâ sollicitè deliberet, tum iusta æqua & justa, num necessitas compellat exceptionem legis posse. Si sic agat, bonâ fide ager. Sin autem ejuscemodi deliberatio non præmittatur, conscientiam parum juvabit posse dicere, Tam medicus quàm confessarius à jejuniu me liberum pronuntiarunt. Hoc sæpè fucus est & futilis, prætextus locordia nimis delicatæ tegendæ. Hi ambo iudices, prout diserta est narrantis querimonia, ita iudicant. Si ea verâ est, fiat quod petitur. Sin aliter, non medicus, non confessarius erravit, sed qui querimoniam falsam tenuit. Ut scias, mi Christiane, Christus iudex supremi iudicii de, non secundum opinionem tuam, sed secundum veritatem suam iudicabit. Tres illi cælestis epuli contemptores; cum ad nuptias invitarentur, excusatione calvâ sic usi sunt. Primus: Villam, inquit, emi, & necesse habeo exire, & videre illam; rogo te, habe me excusatum. Alter: Iuga boum emi quinque, & necesse habeo probare illa; rogo te, habe me excusatum. Tertius: Vespem duxi, ait, & ideo non possum venire. Pulchra, sed invalida excusatio. Viri boni necessitatem quæ non erat, causabantur. Res igitur cautè ponderandæ; fucata rationes lege neminem solvunt.

§. III.

Quartum: Iejunii die prandium non nimis lautum est sumendum. Mellistus Bernardus ævi sui abusus deplorans: Interim, inquit, sercula serculis apponuntur, & pro solis carnibus, à quibus abstineret, grandia piscium corpora duplicantur. Cùmque prioribus fueris satiaris, si secundos attigeris, videberis tibi necdum gustasse pisces. Tantâ quippe accuratione & arte coquorum cuncta apparantur, quatenus quatuor aut quinque serculis devoratis, prima non impediunt novissima, nec satietas minuat appetitum. Palatum qui ppe dum novellus seducitur condimentis, paulatim diffuset cognita, & ad succos

Psal. 108. v. 24.

Matt. c. 4. v. 2.

Dispensatio jejunii nõ sine gravi causa petenda. v. 72. v. 5. luvij consil. Angarioru xobitio. Bernar. ser. ad P. flores in Synodo. mibi pag. 1762.

Cum conscientia deliberandum est an causa sit æqua.

Luc. c. 14. v. 18. & sc 97.

4. Iejunii die prandium non nimis lautum est sumendum. Bern. Apol. ad Guil. Abb. mibi pag. 1288.

MUNDI IN LIBRO CA...

ad succos extraneos veluti adhuc ieiunium, avidè renovatur in desideria. Venter quidem dum nescit operatur, sed varietas tollit fastidium. Quia enim puras (ut eas natura creavit) epulas fastidimus, dum aliæ aliis multitudine permiscuntur, & sprevis naturalibus, quos Deus indidit rebus, quibusdam adulterinis gula provocatur saporibus: transitur nimirum meta necessitatis, sed necdum delectatio superatur. Quis enim dicere sufficit, quot modis (ut cetera taceam) sola ova versantur & versantur: quanto studio evertuntur, subvertuntur, liquantur, durantur, diminuntur, & nunc quidem friza, nunc assa, nunc facta, nunc mixtura, nunc scillatim apponuntur? Ut quid autem hæc omnia, nisi ut soli fastidio consulatur? Ipsa deinde qualitas rerum talis desoris apparere curatur, ut non minus aspectus, quam gustus delectetur: & cum iam stomachus crebris ructibus repletum se indicet, necdum tamen curiositas satiatur. Sed dum oculi coloribus, palatum saporibus illiuntur, infelix stomachus, cui nec colores lucent, nec sapores demulcent, dum omnia suspicere, cogitur, oppressus magis obruitur quam reficitur.

Hic Bernardus non decorum statuit, sed prandiorum lautitiam objurgat. Refectio sit una, sed non nimis lauta, non nimis copiosa. Nam qui in uno prandio tantum vorant, quantum tribus Vitellis sufficeret, precepto forsan satisfaciunt, quia semel tantum edunt, sed precepti finem neutiquam attingunt, quia ieiunium plane non sentiunt. Augustinus hæc utilissimè monens: Hæc, inquit, si facimus, fratres, inde nobis parare possumus medicamenta, unde nobis vulnera feceramus. Ante omnia in diebus ieiuniorum quod solebamur prandere, pauperibus erogemus, ne forte aliquis sibi sumptuosas cenas, & exquisitis saporibus epulas studeat preparare, & corpori suo magis commutasse quam subtraxisse ciborum abundantiam videatur. Nihil prodest tota die longum duxisse ieiunium, si postea ciborum suavitate vel nimietate animi obruitur. Illico mens repleta corripit, & irrigata corporis nostri terra spinas libidinum germinabit. Sit ergo temperatus cibus, & namquam nimium venter repletus: & plus semper de cibo cordis, quam de cibo corporis cogitemus.

§. IV.

Quid porrò de his dicemus, qui ut ieiunium minus sentiant, ad horam diei nonam decimamve dormiunt: dum verò vestiunt, dum molliuntur, dum comunt, mensa vocat. O ieiunatores strenui! Deus non irridetur, non fallitur, Deus non est abarrhandus, ut dictum. Rex David sincerissimè hoc agens, Deprecatus est Dominum pro parvulo & ieiunavit ieiunio, & ingressus seorsum jacuit super terram. Sunt qui ieiunantes non ieiunant, sicut qui videntes non vident, audientes non audiunt: illorum ieiunium Pascha foret aliorum lautissimum. Idcirco die quo ieiunandum, memores sumus, cum prandemus, diem esse esuriale, qui cenam nullam, prandium habeat moderatum. Athanasius hoc lucidè affirmans: Non solum, inquit, tarditas cibi sumendi ieiunium est, sed & puritas; neque in hoc sita est religionis exercitatio, ut duo sint convivia, sed ne varia comedant. Ergo prandium moderare, cenam omitte. Eminētissimus Cardinalis Robertus Bellarminus obli-viosam aut oculos aurem hæc convellens: Quid nobis, inquit, Ecclesia mandat? ieiunia Quadragesimæ. Quatuor temporum, & Vigiliarum. Ista si suscipiantur, ut oportet, non sine patientiâ perfici possunt. Nam si quis velit in diebus ieiuniorum exquirere delicatas epulas: & in cenâ unâ sive prandio uno tantum cibi sumere, quantum in prandio simul & cenâ capere solitus erat; & horam anticipare, & postea sub vespere cenulam sumere tam copiosam, ut cena dici possit; iste certe non facile esuriat, neque stiet, neque patientiâ opus habebit: sed si serid statuat, non anticipare horam, nisi moribus aut aliâ necessitas cogat: vulgares & viles epulas penitentiæ agenda accommodatas sumere, & quidem in eâ mensurâ, quæ refectioem unam, eamque ordinariam non excedat; & quod

in aliâ refectioe sumeretur, si dies ieiunii non esset, dare pauperibus: ut sit, iuxta beatum Leonem, refectio pauperibus abstinentia ieiunantis, atque, quod idem monet alibi, eluriamus paullulum, & aliquantulum, quod iuvandis possit prodesse pauperibus, nostræ consuetudini subtrahamus: & denique sub noctem cenula, quæ sumi à multis solet, verè sit cenula: tum sine dubio patientia necessaria erit ad esuriam & stiet tolerandam; & sic ieiunando Christi patientiam utcumque saltem imitabimur.

§. V.

Qvintum: Tempus prandii seu cenæ non preveniendum. Patere, mi Lector, nos etiam minuta hæc profèqui. Esuriali die prandium more veteri Ecclesiæ Cena dicitur. Ita sub meridiem preces sunt: Ad cenam vitæ æternæ perducatur nos Rex æternæ gloriæ. Nam olim refectiois hora die ieiunii fuit vespere, quâ Dominus Iesus in cruce receptus, in tumultu compositus est. Hinc cena fuit prandio penitus omisso. Priscum hunc Ecclesiæ morem Augustinus & quequeque usitatissimè affirmat. A cenâ hæc vespertinâ transitum est ad horam pomeridianam nostram tertiam, Priscorum nonam, quâ Christum in cruce mortuus. Hæc consuetudo cenandi horâ tertiâ pomeridianâ etiam nunc tenet anno millesimo ducentesimo septuagesimo, beati Thomæ Aquinatis ævo, cujus hæc sunt verba: Ut ieiunantes circa horam nonam (nostra tertiam) cibum sumant, convenienter est constitutum. Ita primitus die ieiunii, cenatum est vespere, omisso prandio. Dein cenâ illa in horam tertiam pomeridianam migravit. Denique in horam undecimam sub meridiem una hæc ieiunii refectio translata est: ita quidem, ut lex violari crederetur, si sine causâ notabiliter citius cenetur. Sæpius cenare non prohibuit. Navarrus inter grandiores noxas numerat, statum refectiois tempus unâ alterâve horâ prævenire sine causâ. Nos minoribus noxis annueramus. Nam verâ ieiunii ratio est carnis non vesci, & mel in die refici. Maturius id facere rem ipsam non everit. Et qui citius cenat, diutius post expectat, celerius esuriat. Quod si hospites sint dimittendi, aut destinatum iter urgeat, accelerare cenam sine noxâ licebit. Cetera, consuetudinem hæc in reservare, optimum.

Coronidem addo capiti cum Climaco, qui ieiunium verè pharmacum pharmacorum omnium præstantissimum agnoscens. Ieiunium, inquit, sanitas corporis, compunctionis janua, mentis custodia, paradisi porta.

CAPVT IV.

Que vespertina sit ieiunii refectio.

Non malè dixerim: Quot homines sancti, tot specula ieiunii. E numero illorum non pauci totos sæpe dies, biduum triduumve, & amplius alimētis omnibus abstinent. Tarsensis Paulus religionem Christianam est exorsus ieiunio triduo. Sed numquid in istorum album referemus optimatè illum ingeniosè ientantem? Audite, & videte, singularissimum abstinentiæ prototypon propono: Virum summam novè, aut nobilis scriptor Hippolytus Guazarionius, qui aliquot annis non prius solebat strato se se levare & vestes circumspicere, quam clarum mane fenestras intraret, & angustas lumine rimas extenderet, tertiâque jam linea tangeretur (hoc est, horâ nonâ antemeridianâ) & pecus pæne omne sub ulmo esset. Stertebat, itaque, indomitum quò desumare Falerinum sufficeret, & usque dum somno helucum probè demum discuteret. Poterat vir iste primas è sua proclives in somnum sumus ex pridianâ crapulâ. Sæpius enim, semijomnum, & hesternò vino officianem significat.

Aug. 10. 10. ser. 2. seriâ quartâ in capite ieiunii, ser. 65. in ordine, de TËpore, mibi pag. 252

2. Reg. c. 12. v. 16.

Athanas. serm. 66.

Bellarom. de 7. verbis Christi crucifixi l. 2. c. 10. mibi pag. 183.